

Тема Правобережжя та західноукраїнські землі в другій половині XVIII ст. Національно-визвольна боротьба українського народу

Особливості розвитку Правобережної України в другій половині XVIII ст.

- Спустошення регіону тривалими війнами та примусовим переселенням жителів на Лівобережжя.
- Захоплення державних та общинних земель магнатами.
- Збільшення повинностей селян: панщина в чотири-п'ять днів, ремонт і спорудження панських будинків, шляхів, мостів, натуральні побори (птиця, мед, гриби тощо).
- Зростання кількості безземельних селян.
- Заснування в Південній Київщині та Брацлавщині слобід — поселень, що на 10—25 років звільнялися від оподаткування.
- Утрата містами, крім Львова й Кам'янця-Подільського, магдебурзького права, ліквідація міського самоврядування.
- Змушення православних священиків відбувати панщину.
- Анархія та феодальна сваволя через відсутність сильної королівської влади

Національно-визвольна боротьба в Правобережній Україні другої половини XVIII ст.		
Характеристика	Гайдамацький рух	Опришківський рух
Перша згадка	1717 р.	1529 р.
Назва	Гайдамак — від тур. haydamak — «розбійник»	Опришки — від латин. oppressor — «знищувач», «порушник»
Територія	Брацлавщина, Поділля, Волинь, Уманщина, Київщина	Прикарпаття, Закарпаття, Буковина

Учасники	Селяни, козаки, наймити, міщани-ремісники, збіднілі шляхтичі. Січ надавала військову й матеріальну допомогу	Безземельне й малоземельне селянство, міська біднота
Тактика	Грабували панські маєтки, знищували шляхту й католицьке духовництво, єврейських лихварів та орендарів. Награбоване добро ділили між собою та роздавали селянам. Часто проводили спільні операції	
Основні ХВИЛІ	1734—1738 рр. — повстання під проводом козацького полковника Верлана. 1741—1748 рр. — повстання під проводом Г. Голого. 1750 р. — повстання під проводом О. Ляха, М. Мамає, М. Сухого тощо. 1768—1769 рр. — повстання під проводом М. Залізняка та І. Гонти під назвою Коліївщина (від «колій» — «м'ясник»)	1648 р. — повстання під проводом С. Височана. 1700—1737 рр. — діяльність окремих загонів. 1738—1745 рр. — повстання під проводом О. Довбуша. 1745—1759 рр. — боротьба соратників О. Довбуша. Кінець XVIII ст. — повстання під проводом В. Баюрака та І. Бойчука
Історичне значення	Послаблення позицій польської влади на українських землях	

Поділи Польщі та входження Правобережної України до складу Російської імперії

Причини поділу	Політична анархія в Польщі через політичну боротьбу шляхетських угруповань. Утручання іноземних держав у внутрішні справи Польщі. Розорення країни внаслідок постійних повстань, війн зі Швецією та Росією, міжусобиць		
Учасники	Пруссія	Австрія	Росія
Перший поділ Польщі (1772 р.)	Помор'я (без Гданська)	Східна Галичина	Частина Східної Білорусії
Другий поділ Польщі (1793 р.)	Гданськ, значна частина Великої Польщі	Нічого не отримала	Правобережна Україна, Центральна Білорусія
Третій поділ Польщі (1795 р.)	Основна частина Великої Польщі з Варшавою	Галичина, частина Волині, так звані малопольські землі з Краковом і Познанню	Західна Білорусія, Західна Волинь, латвійські та литовські землі
Результат	Польська держава припинила своє існування		

Відео YouTube

https://www.youtube.com/watch?time_continue=1&v=GMGz4nIrx-Q&feature=emb_logo